

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Fuel poverty a ekologiczny styl życia na przykładzie współczesnej Walii

Author: Grzegorz Libor

Citation style: Libor Grzegorz. (2016). Fuel poverty a ekologiczny styl życia na przykładzie współczesnej Walii. W: J. Klimczak, K. Ponikowska (red.), "Style życia w perspektywie zrównoważonego rozwoju" (S. 49-59). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Grzegorz Libor

Uniwersytet Śląski

***Fuel poverty* a ekologiczny styl życia na przykładzie współczesnej Walii**

Abstract: The purpose of the article is to analyze the phenomenon of fuel poverty and its specificity on the example of Wales, as well as the actions taken by the Welsh Government and regional actors to reduce its scope and negative effects and consequences. Particular emphasis has been put on the role and importance of eco-lifestyles of families and individuals affected by the fuel poverty. The decision to choose Wales as *matière à penser* was not accidental. The concept of the fuel poverty has appeared for the first time in the UK, and the institutional and legal frameworks within which it is solved are determined in the case of Wales by the phenomenon of power devolution.

Keywords: fuel poverty, devolution, Wales, ecology

Wprowadzenie

Po raz pierwszy negatywne skutki *fuel poverty* (ubóstwo energetyczne) dostrzeżono w Wielkiej Brytanii. Jak bowiem wynika z raportu opracowanego przez Faculty of Public Health of the Royal Colleges of Physicians (2006), *fuel poverty* negatywnie wpływa nie tylko na warunki życia, lecz także na stan zdrowia. Nadmierne koszty związane z ogrzewaniem budynku ograniczają w znacznym stopniu wydatki gospodarstw domowych w wielu dziedzinach życia. Konieczność utrzymania odpowiedniej temperatury użytkowanych pomieszczeń wiąże się ze zmianami nie tylko w nawykach żywieniowych, ale i w sposobie spędzania wolnego czasu, a w skrajnych przypadkach skutkuje zupełnym brakiem aktywności społecznej. W rezultacie ubóstwo to, podobnie jak i inne jego odmiany, jest źródłem wykluczenia i marginalizacji społecznej.

Niewystarczające ogrzewanie budynku sprzyja również różnego rodzaju chorobom, między innymi przeziębieniom, grypie, astmie, nadciśnieniu, chorobom serca, udarom, depresji, a nawet grozi śmiercią. Do grup szczególnie narażonych zalicza się przede wszystkim: osoby samotne, starsze, niepełnosprawne, chore oraz samotnie wychowujące dziecko lub też dzieci (*Fuel Poverty and Health*, 2006). W przypadku dzieci ubóstwo energetyczne może ponadto prowadzić do gorszych wyników w nauce.

Nie bez znaczenia jest również fakt rosnących kosztów związanych z radzeniem sobie ze skutkami ubóstwa energetycznego w sektorze zdrowia, a także trudności gospodarcze, jakich poczynszy od 2007 roku, na skutek kryzysu ekonomicznego, doświadczyła większość europejskich państw. Trudności te zmusiły je do poszukiwania dodatkowych oszczędności i ograniczania ponoszonych kosztów. Jednocześnie wprowadzono limity emisji dwutlenku węgla, co negatywnie wpłynęło na możliwości korzystania z tradycyjnych form ogrzewania budynków.

Dostrzeżenie skutków oraz konsekwencji ubóstwa energetycznego zawocowało w rezultacie wprowadzeniem przez władze brytyjskie stosownych regulacji i unormowań prawnych. Pojęcie *fuel poverty* zostało zdefiniowane w ten sposób w odniesieniu do innego pojęcia – pojęcia „gospodarstwo domowe”.

Gospodarstwo domowe zmagające się z problemem *fuel poverty* to takie, którego wydatki na energię pozwalające utrzymać temperaturę 21°C w obrębie głównej powierzchni mieszkalnej oraz 18°C w obrębie pozostałych pomieszczeń przekraczają 10% jego dochodów. Wskaźnik ubóstwa energetycznego definiowany jest natomiast jako stosunek kosztów energetycznych, jakie ponosi gospodarstwo domowe (iloczyn wielkości zużycia energii i ceny energii), do jego dochodów. Gdy wskaźnik ten osiąga wartość powyżej 0,1, wówczas mówić można o występowaniu omawianego zjawiska.

Do czynników wpływających na jego wielkość zalicza się:

- koszty energii ponoszone przez członków gospodarstwa domowego,
- dochód gospodarstwa domowego,
- efektywność energetyczną budynku.

Koszty energii oblicza się, biorąc pod uwagę potrzeby energetyczne gospodarstwa w zakresie ogrzewania pomieszczeń, ogrzewania wody, a także w zakresie oświetlenia oraz użytkowania różnego typu urządzeń. Potrzeby te zależą nie tylko od wielkości gospodarstwa, jego charakterystyki energetycznej, lecz także od liczby osób. W przypadku dochodu natomiast bierze się pod uwagę albo *full income* („całkowity dochód”), który uwzględnia zasiłek mieszkaniowy oraz dodatek na spłatę odsetek od kredytu hipotecznego, albo też *basic income* („podstawowy dochód”), który nie obejmuje wymienionych składowych. Efektywność energetyczna budynku oznacza z kolei jego zdolność do prawidłowej produkcji oraz zarządzania energią (*Fuel Poverty Methodology Handbook*, 2010).

Wzrost dochodów gospodarstw domowych stanowi zatem dla nich szansę wyrwania się z ubóstwa energetycznego, pod warunkiem jednak, że jego wskaźnik osiągnie wartość nie wyższą niż 0,1. Dalszy spadek dochodów powoduje z kolei, że zjawisko to przybiera na sile, a coraz większy odsetek gospodarstw zagrożony jest ubóstwem energetycznym bądź też doświadcza go bezpośrednio. Jednocześnie do poprawy sytuacji będzie prowadzić spadek cen paliw lub też działania zwiększające efektywność energetyczną obiektu. Wzrost cen paliw oraz wzrost konsumpcji danego gospodarstwa zaowocują natomiast pogorszeniem się jego warunków bytowych.

Wskaźnik ten nie uwzględnia jednak sytuacji innych gospodarstw, czyli wzrostów i spadków dochodów oraz cen, których także one doświadczają. Dlatego też wprowadzono kolejny wskaźnik LIHC, który służy do analizy sytuacji gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz wysokich kosztach, związanych między innymi z ogrzewaniem i korzystaniem z różnego rodzaju urządzeń, i do porównania jej z sytuacją pozostałych jednostek. W ten sposób wzrost cen energii w ujęciu procentowym oznacza, że wszystkie gospodarstwa domowe doświadczają go w analogiczny sposób i w analogicznym zakresie. Taki sam wzrost natomiast mierzony w środkach pieniężnych jest większy w tych gospodarstwach, które przeznaczają na omawiany cel więcej, niż wynosi mediana badanej populacji w porównaniu z tymi, które wydają mniej. Jednocześnie luka pomiędzy wydatkami gospodarstw domowych zmagających się z ubóstwem energetycznym a wartością mediany ulega powiększeniu, co oznacza, że problem jeszcze bardziej się pogłębia (*Annual Report on Fuel Poverty Statistics 2013*, 2013: 11–12).

Ubóstwo energetyczne w Zjednoczonym Królestwie

W 2014 roku w Zjednoczonym Królestwie z problemem i konsekwencjami ubóstwa energetycznego zmagало się 6,59 miliona gospodarstw domowych, czyli o 0,73 miliona (13%) więcej, niż w 2013 roku, kiedy było to 5,86 miliona. W porównaniu z rokiem 2011 natomiast liczba tego typu gospodarstw wzrosła aż o 49%. Jednocześnie wzrosła liczba dzieci dotkniętych ubóstwem energetycznym i jego skutkami z 2,2 miliona w 2013 roku do 2,57 miliona w 2014 roku, co oznacza wzrost o 375 tysięcy, czyli o 17%. Wzrosła również liczba rodzin energetycznie upośledzonych z 1,23 miliona do 1,44 miliona (wzrost o 17%, czyli o 290 tys.).

W samej Anglii w porównaniu z rokiem 2013 liczba tego typu gospodarstw wzrosła o 540 tysięcy, czyli o 13%, z 4,28 miliona do 4,82 miliona. W odniesieniu do roku 2011 natomiast już o ponad połowę, bo o 51%. Anglia doświadczyła także negatywnych zmian, jeśli chodzi o liczbę dzieci i rodzin zmagających się z omawianą odmianą ubóstwa. W odniesieniu do dzieci zarejestrowano wzrost z 1,66 miliona w 2013 roku do 1,94 miliona w 2014 roku, w odniesieniu do rodzin – z 915 tysięcy do 1,07 miliona. W obu przypadkach odnotowany wzrost wyniósł zatem 17%, odpowiednio o 280 tysięcy i 155 tysięcy.

W przypadku Irlandii Północnej z kolei liczba gospodarstw wrażliwych energetycznie wzrosła w ostatnim roku o 12%, z 380 tysięcy do 425 tysięcy. W porównaniu natomiast z 2011 rokiem – o 47%. Wzrost zaobserwowano również w odniesieniu do dzieci mieszkających w tego typu gospodarstwach, ze 195 tysięcy w 2013 do 230 tysięcy w 2014 roku, a więc o 18%, a także w odniesieniu do rodzin, ze 115 tysięcy do 135 tysięcy, czyli o 17%.

Podobne tendencje zaobserwować można w Szkocji. Liczba gospodarstw domowych zmagających się z problemem i ze skutkami *fuel poverty* wzrosła z 795 tysięcy do 890 tysięcy w ciągu roku, a więc podobnie jak w Irlandii Północnej o 12%. Porównując jednak rok 2014 z rokiem 2011, zaobserwować można ich wzrost aż o 53%. Nieco mniejszy niż w Irlandii Północnej, choć niewiele, był natomiast wzrost liczby dzieci dotkniętych omawianym problemem, bo o 17%, z kolei rodzin – taki sam. W pierwszym przypadku – z 205 tysięcy w 2013 roku do 240 tysięcy w 2014 roku, w drugim ze 120 tysięcy do 140 tysięcy.

Biorąc pod uwagę lukę ubóstwa energetycznego, która wskazuje na różnicę pomiędzy medianą wydatków ponoszonych na energię we wszystkich rodzajach gospodarstw a wydatkami gospodarstw dotkniętych problemem ubóstwa energetycznego, średnio wzrosła ona w latach 2013–2014 o 11 funtów, w porównaniu z 2011 rokiem natomiast – jedynie o 7. Jeśli chodzi z kolei o rodziny to sytuacja kształtowała się nieco gorzej, w zestawieniu bowiem z 2013 rokiem luka wzrosła o 16 funtów, w porównaniu z 2011 rokiem o 29. Na poziomie całego kraju oznaczało to jednak jej wzrost aż o 20 milionów funtów w stosunku do roku 2011 (*Fuel Poverty: 2014 update*, 2014).

***Fuel poverty* na przykładzie Walii**

Z danych zaprezentowanych przez rząd walijski wynika, że w 2008 roku 332 tysiące gospodarstw domowych, czyli 26% ogółu, doświadczyło zjawiska ubóstwa energetycznego, a jego wskaźnik w ich przypadku

przekroczył wartość 0,1. Wydatki na energię 60 tysięcy gospodarstw, czyli 5% ogółu, przekroczyły natomiast 20% ich dochodów. Jednocześnie 285 tysięcy gospodarstw to gospodarstwa, których członkowie zaliczani są do grup wrażliwych, a więc dzieci poniżej szesnastego roku życia, dorosłych powyżej sześćdziesiątego roku życia oraz osób niepełnosprawnych lub też długotrwale chorych. W porównaniu z rokiem 2004 zanotowano zatem nie tylko znaczny wzrost liczby gospodarstw zmagających się z problemem *fuel poverty* (198 tysięcy), lecz także *vulnerable households*, a więc gospodarstw wrażliwych (172 tysiące).

Uwzględniając natomiast wymiar geograficzny, stwierdzono, że 42% gospodarstw położonych było na obszarach wiejskich, 22% z kolei – na miejskich. Największy odsetek tego typu gospodarstw, biorąc pod uwagę ogólną liczbę gospodarstw domowych całej Walii, zarejestrowano w Południowej Walii (49,6%), następnie w Środkowej Walii (27,7%), a także w Północnej Walii (22,7%).

Jeśli chodzi o liczbę gospodarstw dla każdego regionu z osobna, gospodarstwa zmagające się z ubóstwem energetycznym stanowiły 34,9% wszystkich gospodarstw w Środkowej Walii, 27,6% w Północnej Walii, a także 22,5% w Południowej Walii (*Fuel Poverty. Quick Guide*, 2011, 1–2).

Główną przyczyną wzrostu liczby gospodarstw dotkniętych problemem ubóstwa energetycznego był niewątpliwie wzrost cen. W 2010 roku pięciu spośród sześciu największych dostawców energii na terenie Wielkiej Brytanii ogłosiło decyzję o wzroście cen prądu oraz gazu. Wzrost cen dotyczył również paliw węglowych oraz oleju opałowego. Mając na uwadze specyfikę terytorialną Walii, a także fakt, że większość gospodarstw ogrzewa mieszkania i domy prądem lub też olejem opałowym, nie dziwi zatem, że mieszkańcy Południowej Walii wydawali w 2010 roku średnio o 25 funtów więcej aniżeli przeciętny mieszkaniec Wielkiej Brytanii, podczas gdy mieszkańcy Północnej Walii – o 13 funtów więcej.

Przyczyną tego, że ubóstwo energetyczne dotyka przede wszystkim te gospodarstwa, które położone są na obszarach wiejskich, jest fakt, że zamieszkują je osoby starsze o stosunkowo niskich dochodach. Ponadto mają one sporą powierzchnię mieszkalną, którą o wiele trudniej zabezpieczyć przed utratą ciepła i ogrzać. Gospodarstwa te mają także ograniczony dostęp do sieci gazowej, co zmusza je do korzystania z innych źródeł energii. Potwierdzeniem tego mogą być dane, z których wynika, że aż 44% gospodarstw, które nie mają dostępu do sieci gazowej, zмага się z ubóstwem energetycznym, a spośród korzystających z niej – jedynie 22% (THOMAS, 2011: 37–39).

Działania rządu walijskiego i ich dewolucyjny aspekt

Głównym determinantem radzenia sobie z problemem ubóstwa energetycznego przez rząd walijski jest zjawisko dewolucji władzy. Jak pisze Paweł Sarnecki: „Wiek XX stał się w Wielkiej Brytanii widownią mało spodziewanego zjawiska społeczno-politycznego, jakim było pojawienie się dążności separatystycznych ludności obszarów, leżących na obrzeżach Zjednoczonego Królestwa, wyrosłych z uświadomienia sobie własnej historii, pewnej odrębności etnicznej i kulturowej oraz odrębności interesów. Obszary te to Szkocja, Walia i Irlandia Północna. W skrajnych objawach tych dążności przybrały one postać dążenia do niepodległości, co jednak jak dotychczas nie jest podzielane przez większość zainteresowanej ludności” (SARNECKI, 2009: 44).

W ramach procesu dewolucji władzy utworzono nie tylko rząd walijski, lecz także Zgromadzenie Narodowe Walii. Otrzymały one, choć stopniowo, liczne kompetencje oraz uprawnienia, których przekazaniu nie towarzyszyło jednak odpowiednie zaplecze finansowe. Listę dziedzin, w ramach których Zgromadzenie może uchwalać akty prawne, określa załącznik nr 7 do ustawy *Government of Wales Act 2006* [dostęp: 23.03.2013]. Brakuje w nim jednak zapisów bezpośrednio odnoszących się do poruszanej problematyki, choć takowe można by pośrednio odnaleźć w przepisach dotyczących między innymi mieszkalnictwa, środowiska czy opieki społecznej.

W rezultacie w dokumencie zatytułowanym *Energy Consents in Wales – The Case for Devolution* (2011) rząd walijski uznaje za konieczne wprowadzenie rozwiązań analogicznych do tych stosowanych na obszarze Szkocji czy Irlandii Północnej, potrzebę decentralizacji pozwoleń na realizację projektów do 100 MW, projektów wykorzystujących odnawialne źródła energii, a także projektów wykorzystujących technologie niskoemisyjne, konieczność rewizji porozumienia w zakresie realizacji zasad wspólnej polityki energetycznej, potrzebę harmonizacji działań i uwzględnienia specyfiki walijskiej gospodarki, a także konieczność zapewnienia polityce energetycznej większej otwartości oraz potrzebę decentralizacji pozwoleń w zakresie linii przesyłowych do 132 KV (*Energy Consents in Wales – The Case for Devolution*, 2011).

W ten sposób rząd walijski podjął przede wszystkim działania pośrednio wynikające z *Government of Wales Act 2006*, zmierzające do ograniczenia skali oraz konsekwencji omawianego zjawiska. Wśród nich bez wątpienia wymienić należy Fuel Poverty Strategy, która zakłada całkowite zlikwidowanie ubóstwa energetycznego do roku 2018. Jednym z jej elementów jest Fuel Poverty Programme wprowadzony w 2011 roku, znany również jako

Nest. W jego ramach finansowane są działania zwiększające efektywność energetyczną budynków mieszkalnych między innymi dzięki izolacji ścian, a także wymianie pieców oraz kotłów grzewczych. Nest nie jest jednak jedynym programem wchodzącym w skład Fuel Poverty Strategy. Kolejnym jest Arbed, w ramach którego w latach 2010–2011 przeznaczono sumę 30 milionów funtów na poprawę warunków mieszkaniowych budynków socjalnych położonych w najbiedniejszych regionach Walii. Welsh Housing Quality Standard zakłada z kolei obniżenie wydatków ponoszonych na energię w budownictwie socjalnym dzięki wprowadzeniu wymogu uzyskania przez nie Energy Performance Certificate kategorii D. Ponadto rząd walijski wspiera finansowo organizację charytatywną National Energy Action Cymru, która realizuje przedsięwzięcia zmierzające do ograniczenia zarówno skutków, jak i zakresu występowania zjawiska ubóstwa energetycznego. Równocześnie dostawcy energii, którzy dostarczają energię do więcej niż 50 tysięcy osób, zobowiązani zostali do ograniczenia ilości dwutlenku węgla emitowanego do atmosfery w wyniku poprawy efektywności energetycznej gospodarstw swoich klientów. Podobną rolę odgrywa Community Energy Saving Programme, który nałożył na dostawców i wytwórców energii obowiązek za-inwestowania kwoty 350 milionów funtów celem zwiększenia efektywności energetycznej najbiedniejszych gmin nie tylko Walii, ale i Anglii oraz Szkocji. W ramach natomiast obowiązującego na terenie całej Wielkiej Brytanii Energy Act 2010 nałożono na nich dodatkowo obowiązek między innymi wprowadzenia specjalnych taryf socjalnych, funduszy powierniczych, redukcji zadłużenia części gospodarstw i zastosowania nowoczesnych rozwiązań (*Fuel Poverty. Quick Guide*, 2011: 2–3).

Jeśli porównać obecnie stosowane rozwiązania z poprzednimi rozwiązaniami, dostrzec można, że coraz większą uwagę przywiązuje się do sytuacji gospodarstw wiejskich, których problem *fuel poverty* dotyczy w szczególności.

Oprócz działań rządu walijskiego należałoby również wspomnieć o inicjatywach podejmowanych przez lokalne i regionalne organizacje, których współpraca zaowocowała ogłoszeniem *Fuel Poverty Charter* (Karty ubóstwa energetycznego). Wśród nich wymienić należy: Consumer Focus Wales, NEA Cymru, Oxfam, Shelter Cymru, Children in Wales, Care & Repair Cymru, End Child Poverty Network Cymru, Disability Wales, Citizens Advice Bureau, Community Housing Cymru, Age Concern Cymru, Help the Aged in Wales, a także We Are Macmillan. Cancer Support.

W karcie wskazano na konieczność intensyfikacji i radykalizacji działań w zakresie walki z ubóstwem energetycznym oraz jego konsekwencjami przez:

- opracowanie szczegółowego harmonogramu likwidacji ubóstwa energetycznego;

- wsparcie gospodarstw zmagających się z wymienionym problemem, aż do jego całkowitego wyeliminowania;
- ujednoczenie i skoordynowanie działań, jakie podejmuje sektor publiczny, prywatny oraz organizacje *non-profit*, a także społeczności lokalne.

Od rządu walijskiego organizacje te oczekują natomiast:

- podejmowania konsultacji ze Zgromadzeniem Narodowym w zakresie realizacji dotychczasowych systemów oraz programów, a także rozwoju przyszłych strategii i innowacji zwalczania *fuel poverty*;
- przeglądu Winter Fuel Allowance i skierowania go do najbardziej potrzebujących grup społecznych;
- poprawy dochodów najuboższych gospodarstw domowych i zaangażowania różnorodnych partnerów.

Od Ofgem¹ oczekuje się natomiast:

- wprowadzenia lepszych zabezpieczeń mających na celu ochronę ubogich w Walii;
- rozwiązania kwestii zróżnicowania cen na obszarze Walii;
- opublikowania informacji dotyczących wydatków socjalnych przedsiębiorstw sektora energetycznego celem ich kontroli, a także zwiększenia ich odpowiedzialności i ujawniania luk w wydatkowaniu;
- wskazania roli przedsiębiorstw tego typu w realizacji Fuel Poverty Strategy.

Władze samorządowe miały z kolei dopilnować:

- opracowania i wdrożenia lokalnych planów działania oraz strategii w zakresie niedrogich źródeł ciepła;
- priorytetyzacji problemów związanych z ubóstwem energetycznym w ramach różnego typu inicjatyw, między innymi Health, Social Care and Wellbeing Strategic Partnerships czy też Children and Young People's Partnerships (*Fuel Poverty Charter*, 2014).

Ekologiczny styl życia jako sposób walki z ubóstwem energetycznym

Istotnym czynnikiem umożliwiającym skuteczną walkę z ubóstwem energetycznym i jego konsekwencjami są nastawienie i wynikające z niego działania osób nim dotkniętych. Kluczem do sukcesu może być niewątpli-

---

¹ Office of Gas and Electricity Markets (Urząd ds. Regulacji Rynku Gazowego i Energii Elektrycznej).

wie ekologiczny styl życia, a więc taki, którego elementem jest świadomość ekologiczna rozumiana jako „całokształt uznawanych idei, wartości, opinii o środowisku jako miejscu życia i rozwoju człowieka (społeczeństwa), wspólnym dla określonych grup społecznych w danym okresie historycznym” oraz jako „stan wiedzy, poglądów, wyobrażeń ludzi o roli środowiska w życiu człowieka, jego antropogennym obciążeniu, stopniu wyeksploatowania, zagrożenia i ochrony, w tym także stan wiedzy o sposobach i narzędziach zarządzania użytkowaniem, ochroną i kształtowaniem środowiska” (NYCZ-WRÓBEL, 2012: 64).

Czynności dnia codziennego, jakie podejmują członkowie gospodarstw domowych, muszą nie tylko sprzyjać poprawie ich własnych warunków bytowych, lecz także poprawie środowiska. Zwiększaniu dochodów uzyskiwanych w tego typu gospodarstwach na tle pozostałych czy też poprawie efektywności energetycznej obiektów powinny towarzyszyć zatem również czynności życia codziennego, takie jak: naprawianie starych rzeczy zamiast kupowania nowych, wyłączanie światła oraz ogrzewania w pustych pokojach, zakręcanie kranu podczas mycia zębów czy zmywanie naczyń w misce.

Na poziomie indywidualnym walkę z ubóstwem energetycznym prowadzi się właśnie dzięki podejmowaniu tego typu prostych działań. Wygenerowane w ten sposób środki mogą być następnie przeznaczone na inwestowanie w obiekt mieszkalny. Szacuje się, że osiągnięcie standardu mieszkaniowego, spełniającego podstawowe wymogi określone walijskim prawem, doprowadziłoby nie tylko do ograniczenia liczby gospodarstw dotkniętych ubóstwem energetycznym, ale także do redukcji emisji dwutlenku węgla do atmosfery o 40%. Koszt tego typu przedsięwzięcia wycenia się jednak na 2,1 biliona funtów, co jedynie utwierdza w przekonaniu o znaczeniu wspomnianych już inicjatyw oddolnych. Jednocześnie pośrednio lub też bezpośrednio stworzono by ponad 20 tysięcy miejsc pracy.

Aby zachęcić natomiast wysokochodowe gospodarstwa, które generalnie stać na pokrywanie kosztów związanych z utratą energii, można wprowadzić mechanizm, dzięki któremu spłata inwestycji następowałaby dopiero po jej zakończeniu, a więc z zaoszczędzonych w ten sposób środków. W Walii mechanizm ten zyskał miano Green Deal Financial Mechanism (*Cutting Carbon in Welsh Homes*, 2012).

Podsumowanie

Ostatnimi laty obserwuje się systematyczny wzrost liczby gospodarstw domowych w Wielkiej Brytanii, w tym w Walii, zmagających się z prob-

lemem ubóstwa energetycznego (*fuel poverty*). Jego skutki i konsekwencje nie tylko dla życia oraz zdrowia jednostek, lecz także całej służby zdrowia dostrzeżone zostały bardzo szybko przez władze centralne, co zaowocowało przyjęciem stosownych regulacji prawnych określających jego ramy definicyjne, kwestie metodologiczne, a także między innymi instrumenty oraz narzędzia zaradcze.

Przegląd realizowanych na terenie Walii strategii oraz programów wskazuje, że rząd walijski stara się rozwiązać problem ubóstwa energetycznego dzięki:

- zwiększeniu dochodów gospodarstw domowych, zwłaszcza tych dotkniętych problemem ubóstwa energetycznego,
- zwiększeniu efektywności energetycznej budynków mieszkalnych,
- obniżeniu cen energii.

Jak wynika jednak z raportu, który opublikował Ofgem, możliwości rządu walijskiego w zakresie kształtowania się cen energii są stosunkowo niewielkie.

W walkę z ubóstwem energetycznym zaangażowały się także liczne organizacje pozarządowe, czego przykładem może być wspomniana już Karta ubóstwa energetycznego, która wskazuje dodatkowe działania, jakie należałoby podjąć celem rozwiązania kwestii *fuel poverty*.

Wciąż niewiele uwagi przywiązuje się do zachowań członków gospodarstw domowych, którzy doświadczają skutków i konsekwencji ubóstwa energetycznego. Podobnie bowiem jak w przypadku innych rodzajów ubóstwa, tak i tu ich zaangażowanie, nastawienie, a także odpowiednia świadomość zwiększają szansę przezwyciężenia doświadczanych trudności.

W Walii zwraca się jednak również uwagę na te gospodarstwa domowe, które mimo że nie doświadczają ubóstwa energetycznego, to wciąż charakteryzują się niską efektywnością energetyczną. W odniesieniu do nich podejmuje się działania zachęcające do inwestowania w nowoczesne technologie, które sprzyjają poprawie kondycji środowiska naturalnego.

Bibliografia

- Annual Report on Fuel Poverty Statistics 2013*, 2013. London, Department of Energy and Climate Change.
- Cutting Carbon in Welsh Homes*, 2012. Climate Change, 2012, WWF-UK.
- Energy Consents in Wales – The Case for Devolution*, 2011. Welsh Government.
- Fuel Poverty: 2014 update*, 2014. Association for the Conservation of Energy.
- Fuel Poverty and Health*, 2006. London, Faculty of Public Health of the Royal Colleges of Physicians of the United Kingdom.

- Fuel Poverty Charter*, 2014. <http://www.fuelpovertycharterwales.org.uk/> [dostęp: 20.03.2014].
- Fuel Poverty Methodology Handbook*, 2010. Department of Energy and Climate Change, BRE.
- Fuel Poverty. Quick Guide*, 2011. National Assembly for Wales.
- Government of Wales Act 2006*. <http://wales.gov.uk/legislation/govwalesact2006/schedule7/?lang=en> [dostęp: 23.03.2013].
- NYCZ-WRÓBEL J., 2012: Świadomość ekologiczna społeczeństwa i wynikające z niej zagrożenia środowiska naturalnego (na przykładzie opinii mieszkańców województwa podkarpackiego). „*Ekonomia i Nauki Humanistyczne*”, z. 4, s. 19.
- SARNECKI P., 2009: *System konstytucyjny Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej*. Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe.
- THOMAS G., 2011: *Energy Costs and Fuel Poverty in Rural Welsh Communities*. In: *Key Issues for the Fourth Assembly*. Research Service, National Assembly for Wales.